

Sygn. akt II Ca 1495/16

POSTANOWIENIE

Dnia 10 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Krzysztof Wąsik
Sędziowie:	SO Grzegorz Buła (sprawozdawca) SO Ewa Krakowiak

Protokolant: sekretarz sądowy Elżbieta Łojewska

po rozpoznaniu w dniu 10 sierpnia 2017 r. w Krakowie

na rozprawie sprawy z wniosku P. (...) w N.

przy uczestnictwie Z. G. (1) i Skarbu Państwa- Starosty (...)

o rozgraniczenie

na skutek apelacji uczestnika Z. G. (1)

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wieliczce

z dnia 25 kwietnia 2016 r., sygnatura akt I Ns 879/12

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. nakazać ściągnąć od uczestnika Z. G. (1) na rzecz Skarbu Państwa –Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 1026,10 zł (jeden tysiąc dwadzieścia sześć złotych dziesięć groszy) tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo ze środków budżetowych Skarbu Państwa;
3. zasądza od uczestnika Z. G. (1) na rzecz wnioskodawcy kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Ewa Krakowiak SSO Krzysztof Wąsik SSO Grzegorz Buła

Sygn. akt II Ca 1495/16

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 10 sierpnia 2017 roku

Postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2016 roku Sąd Rejonowy w Wieliczce dokonał w punkcie 1 rozgraniczenia nieruchomości położonej w miejscowości S. Gmina N., oznaczonej jako działka nr (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) oraz nieruchomości stanowiącej działkę nr (...), objętej księgą wieczystą nr (...) w ten sposób, że ustalił przebieg granicy wzdłuż istniejącego na gruncie ogrodzenia, oznaczonego linią koloru czarnego z kropką na planie rozgraniczenia sporządzonym przez biegłego sądowego J. H. (1) z dnia 4 czerwca 2013 roku l.ks.rob. (...), znajdującym się na kartach 28-32 akt sądowych, pomiędzy punktami 5b,9,6,2,1, i 119b; nadto Sąd ten kosztami postępowania w całości obciążył uczestnika Z. G. (1), pozostawiając ich szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu.

Powyższe postanowienie zostało wydane w następującym stanie faktycznym wynikającym z okoliczności niespornych oraz ustalonych przez Sąd pierwszej instancji na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego:

Nieruchomość położona w S., składająca się m.in. z działki ewidencyjnej nr (...), objęta księgą wieczystą (...) stanowi własność uczestnika Z. G. (1). Nieruchomość położona w tej samej miejscowości, składająca się m.in. z działki ewidencyjnej nr (...), objęta księgą wieczystą (...), stanowi własność wnioskodawcy P. (...) w N..

Nieruchomość składającą się z działki ewidencyjnej nr (...) o pow. 2 ha 32 a i działki nr (...) o pow. 4 ha 63, a objętą księgą wieczystą (...) odłączono z księgi wieczystej nr (...) w dniu 28 lipca 2004 r. Uczestnik Z. G. (1) nabył własność tej nieruchomości zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie z dnia 21 kwietnia 2004 r., sygn. akt I Co 1115/99/P. Nieruchomość objęta księgą wieczystą (...) składa się z działek ewidencyjnych nr (...). Działka ewidencyjna nr (...) odpowiada pgr. (...) odłączonej z lwh. (...), pgr. (...) przeniesionej z lwh (...), pgr. (...) przeniesionej z lwh (...) i pgr. (...) odłączonej z lwh (...) Działka nr (...) została następnie podzielona na działki nr (...).

Pomiędzy nieruchomością obejmującą działkę nr (...) a nieruchomością obejmującą działkę (...), granica według mapy ewidencji gruntów przebiega linią koloru zielonego wyznaczoną punktami nr 5b, 1e, 3 i 4b, wskazanymi w planie rozgraniczenia nieruchomości sporządzonym na potrzeby niniejszego postępowania przez biegłego geodetę J. H. (1) w dniu 4 czerwca 2013 r. Granica ta nie pokrywa się z granicą między parcelami (...), (...), (...) i (...) a parcelami (...), (...), (...), (...) i (...), która na planie rozgraniczenia oznaczona została linią koloru fioletowego i zielonego wyznaczoną punktami 1k, 2k, 6k, 3k, 4k, 5k, 3 i 4b. Inny przebieg ma granica pomiędzy powyższymi działkami wedle granicy proponowanej przez mgr inż. A. B., która na planie rozgraniczenia została ona uwidoczniła linią przerywaną koloru zielonego pomiędzy punktami nr 5b, 3b i 4b. Przebieg granicy między przedmiotowymi działkami wg istniejących graniczników ma również inny przebieg. Jest on wyznaczony linią przerywaną koloru czarnego pomiędzy punktami 104b, 3 i 4b. Przebieg granicy wedle wskazania uczestnika to linia koloru czerwonego pomiędzy punktami nr 7, 5, 4 i 4b. Istniejące ogrodzenie jest wyznaczone linią koloru czarnego z kropką między punktami nr 10, 9, 6, 2, 1 i 119b i pokrywa się z propozycją przebiegu granicy pomiędzy działkami według pełnomocnika wnioskodawcy.

Uczestnik Z. G. (1) korzystał ze swojej działki oznaczonej nr (...) co najmniej od początku lat 70 tych XX wieku. Od wybudowanego przez Z. G. (1) domu do terenu cmentarza odległość wynosi ok. 100 m Teren działki za domem uczestnik wykorzystywał jako teren pod uprawę roli np. pod sianie zboża a także pod wypas krów. Z. G. (1) wykorzystuje tę działkę za cmentarzem w sposób zaprezentowany powyżej do dnia dzisiejszego.

Cmentarz na dz. nr (...) powstał w 1982 roku. Decyzja K. lokalizującej cmentarz została wydana 22.01.1982 r. W tym samym roku wykonano również pierwsze prace przy montażu ogrodzenia poprzez wstawienie słupków Wszystkie prace podejmowano w czynnie społecznym. Pierwsze pochówki na cmentarzu miały miejsce w sierpniu 1982 r.

Na podstawie zdjęć lotniczych biegły sądowy A. W. (1) potwierdził, że wstępne prace budowlane w miejscu, w którym aktualnie znajduje się budynek kaplicy cmentarnej były prowadzone już 4 maja 1982 roku. Poza tym nie stwierdzono istnienia ogrodzenia w rejonie, gdzie aktualnie znajduje się cmentarz. Kolejne zdjęcia lotnicze zostały wykonane dopiero w 24 września 1993 roku i wówczas ogrodzenie cmentarza już istniało. Położenie ogrodzenia z 1993 r. pokrywało się z jego obecnym położeniem.

Opierając na przedstawionym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, iż granicą prawną pomiędzy oboma nieruchomościami jest granica wyznaczona przez bieg istniejącego ogrodzenia. Podstawę do takiego stwierdzenia stanowiło uwzględnienie przez Sąd Rejonowy podniesionego przez wnioskodawcę zarzutu zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu. Sąd pierwszej instancji wskazał, że wnioskodawca znajduje się w posiadaniu samoistnym dz. nr (...) już od 1982 roku, co potwierdziły zeznania świadków, oględziny nieruchomości. Sąd ten podniósł, że już w momencie pierwszego pochówku w sierpniu 1982 roku cały cmentarz musiał już być ogrodzony, gdyż po pierwsze wymagają tego obowiązujące przepisy, a po drugie obowiązujące normy kulturowe, szczególnie silne w stosunkach wiejskich, które wymagają ogrodzenia miejsc pochówku, aby nie miały do nich dostępu dzikie zwierzęta. Zdaniem Sądu Rejonowego powyższego wniosku nie podważała okoliczność, że decyzja administracyjna o pozwoleniu na budowę cmentarza została wydana dopiero 9 kwietnia 1985 roku, gdyż na wcześniejsze funkcjonowanie cmentarza w tym miejscu wskazywały daty pochówków umieszczone na grobach, jak również zeznania świadków. Opierając się na takim stanowisku Sąd Rejonowy stwierdził, że za datę początkową biegu terminu zasiedzenia należy przyjąć 1 sierpnia 1982 roku, wobec czego do zasiedzenia doszło z dniem 1 sierpnia 2012 roku przy przyjęciu złej wiary wnioskodawcy. Zdaniem Sądu Rejonowego ustalone okoliczności umożliwiały nawet uznanie, że wnioskodawca objął nieruchomość w posiadanie samoistne w dobrej wierze, gdyż ogrodzenie cmentarza od strony nieruchomości uczestnika zostało przez niego wybudowane bez przekroczenia linii granicznej wyznaczonej granicznymi znajdującymi się na gruncie, a umieszczonymi tam przy podziale dz. nr (...) na dz. nr (...) i (...). Zatem w ocenie Sądu Rejonowego wnioskodawca wznosząc ogrodzenie w 1982 roku mógł działać w zaufaniu do tych znaków granicznych i uważać, że posiadanie gruntu ogrodzonego tym ogrodzeniem jest w całości zgodne ze stanem prawnym. Niezależnie jednak od uznania, czy objęcie przez wnioskodawcę w posiadanie części dz. nr (...) w granicach istniejącego ogrodzenia nastąpiło w dobrej czy też złej wierze, doszło do jej nabycia w drodze zasiedzenia. Jako podstawę prawną postanowienia Sąd Rejonowy podał art. 153 k.c. i art. 172 k.c., zaś w zakresie rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania art. 520 §2 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł uczestnik Z. G. (1), zaskarżając je w całości oraz zarzucając:

1) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia polegający na niczym nieuzasadnionym przyjęciu, iż granica pomiędzy nieruchomościami (...) i (...) przebiega wzdłuż istniejącego ogrodzenia pomiędzy punktami 5b, 9, 6, 2, 1 i 119b, a także iż pierwsze prace przy montażu ogrodzenia cmentarza tj. wstawianie słupków zostały dokonane w 1982 roku;

2) naruszenie art. 153 k.c. w związku z art. 172 k.c. polegające na przyjęciu, iż nastąpiło zasiedzenie spornego fragmentu przez wnioskodawcę – pomimo niespełnienia przesłanki 30 letniego posiadania nieruchomości uczestnika w zakresie znajdującym się w granicach ogrodzenia cmentarza;

3) naruszenie art. 233 §1 k.p.c. polegające na dokonaniu dowolnej oceny dowodów, a w szczególności:

- uznanie zeznań świadków zgłoszonych przez wnioskodawcę za w pełni wiarygodne pomimo tego, że zeznania te są sprzeczne z treścią pozostałego materiału dowodowego, w szczególności z dokumentacją zdjęciową, opinią biegłego z zakresu fotogrametrii oraz dokumentami urzędowymi,

- uznanie zeznań świadków zgłoszonych przez uczestnika za niewiarygodne w zakresie w jakim opisywali okres budowy ogrodzenia cmentarza, pomimo tego że są one spójne z dowodami wskazanymi w punkcie wcześniejszym,

- powiązanie daty pierwszego pochówku na cmentarzu w sierpniu 1982 roku z datą rozpoczynającą bieg terminu zasiedzenia przez wnioskodawcę fragmentu nieruchomości uczestnika w sytuacji, gdy pochówek ten miał miejsce w odległości ok. 40-50m od spornego odcinka nieruchomości,

- oparcie się wyłącznie na uznanych za w pełni wiarygodne dowodach zgłoszonych przez wnioskodawcę, pomimo tego że całość materiału dowodowego prowadził do wniosku, że granica prawna pomiędzy nieruchomościami powinna przebiegać według linii wyznaczonej przez geodetę A. B. w protokole granicznym z dnia 7 sierpnia 2012 roku sporządzonym w toku administracyjnego postępowania rozgraniczeniowego,

4) naruszenie art. 244 k.p.c. polegające na pominięciu szeregu zgłoszonej do akt

dokumentacji urzędowej, która korzysta ze wzmożonej wartości dowodowej,

pomimo że w sprawie nie zaistniały jakiegokolwiek okoliczności stanowiące o

utracie przez te dokumenty wartości dowodowej;

5) naruszenie art. 227 k.p.c. polegające na nieuprawnionym oddaleniu wniosku dowodowego uczestnika polegającego na żądaniu przesłuchania w charakterze świadka geodety A. B. na okoliczność przesłanek stanowiących o poczynieniu jednoznacznego wskazania, iż ogrodzenie cmentarza wykracza poza teren działki nr (...), pomimo że oddalony wniosek dowodowy bezspornie zmierzał do ustalenia istotnych okoliczności dla sprawy.

W związku z podniesionymi zarzutami uczestnik Z. G. (1) wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez rozgraniczenie nieruchomości stanowiącej dz. nr (...) i (...) według punktów 1-2-5-3-4 wyznaczonych w operacie sporządzonym przez A. B. z dnia 7 sierpnia 2012 roku wpisanym do zasobu geodezyjnego pod nr K. (...) /2012. Wniósł również o zasądzenie od wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca domagał się jej oddalenia w całości oraz zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy przyjął za własne ustalenia Sądu pierwszej instancji w części dotyczącej oznaczenia nieruchomości, aktualnego stanu prawnego wynikającego z ksiąg wieczystych, faktu podziału dz. nr (...) na dz. nr (...) i (...), przebiegu linii wyznaczających granicę między nieruchomościami w oparciu o różne podstawy, które zostały zaznaczone przez biegłego J. H. w opinii z dnia 4 czerwca 2013 roku, faktu i sposobu korzystania przez uczestnika Z. G. (1) z dz. nr (...), faktu i daty powstania cmentarza na dz. nr (...), stanu przedmiotowej nieruchomości na dzień 4 maja 1982 roku oraz na dzień 24 września 1993 roku, tożsamości przebiegu obecnego ogrodzenia z przebiegiem ogrodzenia w 1993 roku. Ustalenia te są prawidłowe oraz oparte na właściwie dokonanej ocenie materiału dowodowego.

Nadto Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

W 1977 roku na terenie miejscowości S. zostało przeprowadzone postępowanie w przedmiocie wymiany gruntów, którym objęte zostały grunty stanowiące własność Skarbu Państwa wykupione od rolników indywidualnych dla Państwowego Ośrodka (...) w J. o pow. 76 ha 35a (były wśród nich parcele l.kat.(...), (...), (...)) oraz grunty stanowiące własność osób fizycznych o pow. 17 ha 58a (wśród tych ostatnich znalazły się parcele l.kat. (...) i (...)). Postępowanie to zostało zakończone ostateczną decyzją Prezydenta Miasta K. z dnia 15 kwietnia 1977 roku zatwierdzającą projekt wymiany gruntów. W wyniku tego postępowania na rzecz Skarbu Państwa (Państwowego Funduszu Ziemi oraz Państwowego Ośrodka (...) w J.) wydzielono m.in. dz. nr (...) o pow. 33ha 91a 96m⁽²⁾, podzieloną następnie na dz. nr (...), (...), (...), przy czym na rzecz (...) wydzielono dz. nr (...) o pow. 7ha 16a 50m² i dz. nr (...) o pow. 96a 44m². Działka (...) odpowiada dz. nr (...) o pow. 92a, a dz. nr (...) odpowiada części dz. nr (...).

Dowód: decyzja Prezydenta M. K. z dnia 8.02.1977r. (...) z załącznikami w postaci gruntów objętych wymianą, decyzja Prezydenta Miasta K. z dnia 15.04.1977r. nr (...) wraz z załącznikami –k.361-390, postanowienie Urzędu Miasta K. z dnia 20.06.1987r. nr (...) –k.391, akta księgi wieczystej (...) i akta zamkniętej księgi wieczystej (...) (d. (...), d. (...)) – w szczególności dokumentacja geodezyjna dotycząca założenia ksiąg wieczystych dla gruntów wsi S. objętych wymianą gruntów w 1977 roku: tj. wykaz zmian gruntowych z 23.05.1987r. zlec.(...), wyrys z mapy ewidencyjnej z wypisem z rejestru gruntów i opisem zmian z dnia 23.05.1987r., zlec. (...), decyzja z dnia 15.04.1977r. nr (...) z załącznikiem, decyzje o wykupie gruntów m.in. z 5.08.1976r. (...), (...), akty własności ziemi w tym m.in. z dnia 5.05.1976r. nr (...) i z dnia 20.05.1976r., mapa porównawcza z dnia 23.05.1987r.

Podział dz. nr (...) o pow. 18ha 62a na dz. nr (...) o pow. 92a i dz. nr (...) 17ha 70a nastąpił w dniu 6 maja 1982 roku na podstawie mapy uzupełniającej podział dz. nr (...) sporządzonej z dnia 5 maja 1982 roku (l.ks.rob.(...)) przez geodetę E. W., która to mapa stanowiła część operatu wpisanego do ewidencji w składnicy geodezyjnej (...) Oddziału w P. w dniu 6 maja 1982 roku pod numerem (...). Powyższy podział został sporządzony na potrzeby urzędnika cmentarza we wsi S..

Dowód: operat pomiarowy z dnia 5.05.1982, wpisany w dniu 6.05.1982r. pod nr (...) –k.484-498; opinia biegłego J. H. z 4.04.2017r. –k.530-537;

Decyzją z dnia 11 lipca 1983 roku Naczelnik Miasta i Gminy N. wygasił prawo użytkowania terenu położonego w S., będącego dotąd w użytkowaniu Państwowego Ośrodka (...) w W., obejmującego dz. nr (...) o pow. 92a z uwagi na przeznaczenie tego terenu pod budowę cmentarza. Następnie protokołem zdawczo-odbiorczym z 1 sierpnia 1983 roku doszło do przekazania dz. nr (...) przez Państwowy Ośrodek (...) w W., Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Naczelnika M. i Gm. N..

Dowód: decyzja Naczelnika M. i Gm. N. z dnia 11.07.1983r. nr (...), 1.08.1983r. – protokół zdawczo – odbiorczy z 1.08.1983r.- akta księgi wieczystej (...) (d. (...), d. (...))

W dniu 6 marca 1984r. została założona księga wieczysta nr (...) (d. (...)) dla nieruchomości położonej w S., stanowiącej dz. nr (...) z wpisem własności na rzecz Skarbu Państwa na podstawie decyzji Prezydenta Miasta K. z dnia 8 lutego 1977r. (...) o podjęciu wymiany gruntów z załącznikami i decyzji Prezydenta Miasta K. z dnia 15 kwietnia 1977r. nr (...) o zatwierdzeniu tej wymiany gruntów. W tym samym dniu ujawniono w tej księdze wieczystej podział dz. nr (...) na dz. (...) i dz. nr (...) oraz odłączono dz. nr (...) do księgi wieczystej nr (...). Podstawą dla ujawnienia podziału dz. nr (...) była mapa podziału z dnia 5 maja 1982 roku sporządzona przez geodetę E. W.. Powyższa księga wieczysta jest w dalszym ciągu prowadzona dla nieruchomości stanowiącej dz. nr (...), a jako jej właściciel wpisany jest Skarb Państwa na opisaną wcześniej podstawie.

Dowód: akta księgi wieczystej (...) oraz księga wieczysta (...),

W dniu 6 marca 1984 roku została także założona księga wieczysta nr (...), obecnie zamknięta, dla dz. nr (...) odłączonej z księgi opisaną uprzednio. Jako właściciel został wpisany Skarb Państwa w zarządzie i użytkowaniu Urzędu Miasta i Gminy N.. Jako podstawę wpisu prawa własności wskazano decyzję z 11 lipca 1983 roku o wygaszeniu zarządu (...) w W. i protokół zdawczo-odbiorczy z 1 sierpnia 1983 roku.

Dowód: akta księgi wieczystej (...) (d. (...), d. (...)),

Decyzją Naczelnika Miasta i Gminy N. z dnia 7 marca 1984r. oddano dz. nr (...) w S. w wieczyste użytkowanie P. (...) w N.. Decyzja stanowiła podstawę do zawarcia w dniu 6 kwietnia 1984 roku pomiędzy Skarbem Państwa, a tą P. umowy użytkowania wieczystego, którą to umową wnioskodawca nabył wieczyste użytkowanie dz. nr (...) o pow. 92a na okres 99 lat. W umowie stwierdzono, że przedmiotowy grunt nie jest zabudowany i jest oddawany w wieczyste użytkowanie w celu założenia cmentarza wyznaniowego. Wynika z niej także, iż wieczysty użytkownik znajdował się już w posiadaniu tej działki. Powyższa umowa stała się podstawą ujawnienia w księdze wieczystej o dawnym numerze (...) prawa wieczystego użytkowania na rzecz P. (...) w N., co nastąpiło w dniu 16 maja 1984 roku, na wniosek z dnia 6 kwietnia 1984 roku.

Dowód: umowa wieczystego użytkowania z dnia 6.04.1984r. nr rep. A II (...) – akta księgi wieczystej (...) (d. (...), d. (...)),

Decyzją z dnia 15 lutego 1988 roku Naczelnik Miasta i Gminy N. orzekł o scaleniu gruntów wsi S. o obszarze 7ha 28a, w ten sposób iż Państwowy Ośrodek (...) w S. za dz. nr (...), (...) i (...) otrzymywał dz. nr (...) w O. gm. N., zaś wymienione wyżej działki, w tym dz. nr (...) przechodziły na rzecz Państwowego Funduszu Ziemi. Z treści uzasadnienia powyższej decyzji wynika, że dz. nr (...), (...) i (...) użytkuje Z. Z., który wyraził wolę ich nabycia.

Dowód: decyzja Naczelnika Miasta i Gminy N. z dnia 15.02.1988r. (...) - akta zamkniętej księgi wieczystej (...) (d. (...), d. (...)),

W dniu 19 marca 1988r. założona została księga wieczysta nr (...) (d. (...)) dla nieruchomości w S. składającej się m.in. z dz. nr (...) z wpisem własności na rzecz Skarbu Państwa – Państwowego Funduszu Ziemi – na podstawie decyzji o wymianie gruntów i postanowienia (...) oraz decyzji Naczelnika Miasta i Gminy N. z 15 lutego 1988r. Z wpisu przy zakładaniu księgi wynika, że dz. nr (...) została odłączona z księgi wieczystej o numerze (...).

Dowód: akta księgi wieczystej (...) (d. (...), d. (...)),

Na podstawie umowy sprzedaży z dnia 20 października 1988r. Skarb Państwa sprzedał na rzecz P. Z. i E. Z. nieruchomość złożoną z dz. nr (...) i (...), którzy nabyli ją na prawach wspólności ustawowej. Dla nieruchomości tej została w dniu 25 października 1988 roku założona księga wieczysta nr (...), po odłączeniu tych działek z księgi wieczystej (...) (d. (...)).

Dowód: umowa sprzedaży z dnia 20.10.1988r. nr rep. A I (...) – akta zamkniętej księgi wieczystej (...) (d. (...), d. (...)),

P. (...) w N. nabyła własność nieruchomości położonej w S., stanowiącej dz. nr (...) o pow. 92a, z mocy prawa z dniem 23 maja 1989 roku na podstawie ustawy z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej. We wniosku o wydanie decyzji stwierdzającej nabycie własności tej nieruchomości wnioskodawca wskazał, że dz. nr (...) została mu oddana w wieczyste użytkowanie na podstawie umowy z dnia 6 września 1984 roku. Postępowanie w tej sprawie zostało wszczęte w dniu 13 kwietnia 2007 roku nr rep. A II (...) (przyp. datę tę należy uznać za oczywistą omyłkę, gdyż podany numer repertorium odpowiada umowie z dnia 6.04.1984r.), a zakończone ostateczną decyzją Wojewody (...) z dnia 15 maja 2007 roku. Powyższa decyzja stała się podstawą wpisu w księdze wieczystej prawa własności tej nieruchomości na rzecz wnioskodawcy. W dniu 6 sierpnia 2007 roku została dla niej założona nowa księga wieczysta nr (...), po odłączeniu tej działki z księgi numer (...), w której wcześniej ujawnione było jej wieczyste użytkowanie na rzecz Parafii.

Dowód: akta postępowania o sygnaturze SN.VII.ZŁ. (...) -2-12-07, w szczególności decyzja Wojewody (...) z dnia 15.05.2007r. nr SN.VII.ZŁ. (...) -2-12-07, wniosek z dnia 12.04.2007r.; akta księgi wieczystej (...);

Uczestnik Z. G. (1) nabył własność nieruchomości stanowiącej m.in. dz. nr (...) na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie z dnia 21 kwietnia 2004r. o przysądzeniu własności. Postanowienie to zostało wydane w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przeciwko dłużnikom P. Z. i E. Z.. Postanowienie to stało się prawomocne z dniem 17 czerwca 2004 roku. Dla nieruchomości tej założona została księga wieczysta nr (...) po odłączeniu działki z księgi wieczystej nr (...), w której jako właściciele ujawnieni byli dłużnicy.

Dowód: postanowienie Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie z dnia 21.04.2004r. sygn. I Co 1115/99/P – akta księgi wieczystej (...);

W dniu 31 grudnia 2014 roku uczestnik Z. G. (1) wniósł do Sądu Rejonowego w Wieliczce wniosek o zawiązanie P. (...) w N. do próby ugodowej z wezwaniem przeciwnika do zawarcia ugody co do przywrócenia części nieruchomości stanowiącej dz. nr (...) w zakresie znajdującym się w posiadaniu przeciwnika do stanu poprzedniego.

Dowód: akta Sądu Rejonowego w Wieliczce sygn. I Co 4/15, w szczególności wniosek k.1-11;

Groby osób pochowanych na cmentarzu w S. w roku 1982 roku i 1983 roku nie znajdują się w pobliżu istniejącego ogrodzenia pomiędzy nieruchomością stanowiącą dz. nr (...) i nieruchomością oznaczoną jako dz. nr (...). Pierwszy pogrzeb na tym cmentarzu miał miejsce 1 września 1982 roku.

Dowód: księga pochowanych rzymskokatolickiej P. (...) – k.412-427, k.461, plan cmentarza w S. –k.517,

Linia graniczna pomiędzy działkami (...) ustalona na podstawie mapy uzupełniającej podziału dz. nr (...), stanowiącej część operatu nr (...), sporządzonej przez geodetę E. W., przebiega wzdłuż punktów 1b-104b-3-4b, zaznaczonych na mapie sporządzonej przez geodetę J. H. (1) z dnia 4 kwietnia 2017 roku. Linia ta przebiega na południe i wschód od istniejącego ogrodzenia cmentarza w S., które na tym odcinku jest wybudowane wzdłuż punktów 9-6-2-1-119b, zaznaczonych na tej samej mapie. Jedynymi liniami granicznymi pomiędzy dz. nr (...) i (...), które przebiegają na północ od istniejącego ogrodzenia cmentarza jest linia graniczna według szkicu polowego z dnia 18 kwietnia 1982 roku, będącego częścią operatu (...) (punkty 5b-3b-4b) oraz częściowo według wyrysów z mapy ewidencyjnej z dnia 23 maja 1987 roku i ewidencji gruntów (punkty 5b-1e-3-4b). Linię graniczną przebiegającą zdecydowanie w głąbi nieruchomości uczestnika Z. G. (1) wyznacza natomiast granica zgodnie z mapą ewidencji gruntów według stanu na 20 października 1988r. i 23 maja 1989 roku (punkty 3e-4e-3)

Dowód: opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. H. z dnia 4.04.2017r. –k.530-537, w szczególności mapa- zarys podstawowy z dnia 4.04.2017r. lp. ks. rob. (...)– 535, ustna opinia uzupełniająca biegłego J. H. z dnia 10.08.2017r. – protokół rozprawy w dniu 10.08.2017r. – od 6min13s do 25min 09s, ustna opinia uzupełniająca tego biegłego z dnia 25.01.2017r. – protokół rozprawy z 25.01.2017r. od 16 min 03s do 44 min 40s,

W momencie dokonywania pierwszego pochówku na cmentarzu w S. w sierpniu 1982 roku cmentarz ten nie był jeszcze ogrodzony w całości. Ogrodzenie to powstało w okresie pomiędzy 4 maja 1982 roku i 24 września 1993 roku.

Dowód: opinia biegłego A. W. (k.192-214), opinia uzupełniająca tego biegłego –k.244-247, częściowo zeznania świadków S. C. –k.178, K. K. -178, K. C.-k.77, częściowo zeznania uczestnika Z. G. –k.183, k.464, protokół rozprawy z 25.01.2017r. od 1godz. 18min 37s do 1 godz. 49 min 22s,

Sąd Okręgowy dokonał ustaleń faktycznych na podstawie dokumentów urzędowych w postaci orzeczeń (postanowień i wpisów), decyzji administracyjnych i aktów notarialnych znajdujących się w aktach ksiąg wieczystych (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...). Podstawą ustaleń Sądu były także dokumenty urzędowe stanowiące decyzje administracyjne wraz z załącznikami, dotyczące postępowania w przedmiocie wymiany gruntów w miejscowości S., a także postępowania w sprawie stwierdzenia nabycia przez wnioskodawcę z mocy prawa własności dz. nr (...) oraz dokonania podziału dz. nr (...) na dz. nr (...) i (...). Powyższe dokumenty wydane zostały przez właściwe organy administracyjne i sądy, w zakresie objętym ich kognicją. Dokumenty urzędowe objęte są domniemaniem wynikającym z art. 252 k.p.c., które w tej sprawie nie zostało wzruszone. Podstawą ustaleń była także opinia biegłego sądowego J. H. (1), która wraz z opiniami uzupełniającymi jest rzetelna, przekonująca, dokładna i oparta na wszechstronnej analizie dostępnych materiałów geodezyjnych. Należy podnieść, że opinia ta stała się konieczna wobec pominięcia przez biegłego w pierwotnej opinii faktu prowadzenia postępowania dotyczącego wymiany gruntów, jak również nie uwzględnienia w niej szeregu dokumentów związanych ze zmianami stanu prawnego obu nieruchomości, jak też operatu podziałowego dz. nr (...). Do opinii tej wnioskodawca nie zgłosił jakichkolwiek zarzutów, natomiast w zakresie zarzutów podniesionych przez uczestnika biegly złożył przekonujące wyjaśnienia na rozprawie w dniu 10 sierpnia 2017 roku. Podnieść należy, że uczestnik Z. G. (1) w swoich zarzutach nie kwestionował prawidłowości wyznaczenia przebiegu linii granicznej zgodnie z mapą podziału dz. nr (...) sporządzoną w ramach operatu nr (...) choć domagając się zmiany zaskarżonego postanowienia uczestnik ten odwoływał się do przebiegu tej samej granicy, z tym że wyznaczonej przez geodetę A. B. w toku administracyjnej części niniejszego postępowania rozgraniczeniowego. W ocenie Sądu Okręgowego nie ma jakichkolwiek przesłanek do stwierdzenia, iż biegły sądowy J. H. (1) wyznaczył przebieg tej linii granicznej w sposób nieprawidłowy, zaś sam biegły wskazywał podczas rozprawy, iż nie ocenia pracy wykonanej przez geodetę A. B. (k.77). Podstawą do dokonania ustaleń faktycznych były także dokumenty dotyczące dat pierwszych pochówków na terenie cmentarza w S., jak również lokalizacji tych grobów na obszarze tego cmentarza. Dokumenty te przedłożone przez wnioskodawcę nie były kwestionowane przez uczestnika Z. G. (1), wykazując podnoszone przez niego twierdzenia, że pierwsze groby nie były położone w spornej części dz. nr (...) i (...). Z dokumentów tych wynikało nadto, że pierwsza osoba (p. M. Ż.) została pochowana na tym cmentarzu 1 września 1982 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony materiał dowodowy pozwalał także na ustalenie, że w chwili pierwszego pochówku cmentarz nie był jeszcze ogrodzony w całości, a także iż ogrodzenie to powstało pomiędzy 4 maja 1982 roku

i 24 września 1993 roku. Należy zwrócić uwagę, że w zakresie braku pełnego ogrodzenia w czasie pierwszego pochówku w sierpniu 1982 roku zachodzi częściowo zgodność pomiędzy dowodami wnioskowanymi przez wnioskodawcę i przez uczestnika Z. G. (1), a potwierdza to także opinia biegłego sądowego z zakresu fotogrametrii, z której wynika, iż w dniu 4 maja 1982 roku na tym terenie nie było jeszcze w ogóle śladów budowy przedmiotowego ogrodzenia, choć pierwszy pochówek miał miejsce na początku września 1982 roku. Podnieść też należy, iż w pełni wiarygodne i przekonujące są wnioski biegłego z zakresu fotogrametrii oparte na zdjęciach lotniczych przedmiotowych nieruchomości, iż ogrodzenie powstało w okresie pomiędzy majem 1982 roku i wrześniem 1993 roku. Zdaniem Sądu Okręgowego materiał dowodowy sprawy nie pozwala na ustalenie dokładnej daty wybudowania w całości tego ogrodzenia. Okoliczność ta w ocenie Sądu Okręgowego nie miała jednak istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, o czym szerzej w dalszej części niniejszego uzasadnienia. W zakresie braku pełnego ogrodzenia cmentarza w momencie pierwszego pogrzebu Sąd oparł się częściowo na zeznaniach świadków S. C., K. K., K. C., a także częściowo na zeznaniach uczestnika Z. G., w tym zakresie zeznania te były zgodne, a ponieważ były to dowody zgłoszone zarówno przez wnioskodawcę i uczestnika, należy je uznać w tym zakresie za wiarygodne.

Sąd Okręgowy uznał za całkowicie nie przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy zeznanie świadka ks. K. G., który nie posiadał jakichkolwiek informacji co do przedmiotowych nieruchomości, gdyż swoją funkcję w Ośrodku (...) w S., który zarządza cmentarzem sprawuje dopiero od 31 sierpnia 2016 roku.

Nadto Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom uczestnika Z. G. (1) co do dokładnej daty powstania ogrodzenia cmentarza, gdyż zeznania te po pierwsze były sprzeczne z jego wcześniejszymi zeznaniami, zeznaniami świadków, w tym świadków, których sam wnioskował w tej sprawie, a także sprzeczne z opinią biegłego z zakresu fotogrametrii. Należy stwierdzić, że w toku zeznań przed Sądem Okręgowym uczestnik podał, że ogrodzenie powstało w latach 1993-1994, podczas gdy zeznając przed Sądem Rejonowym twierdził, iż nie było go jeszcze w 2004 roku, kiedy nabywał swoją nieruchomość, a powstało w 2006 roku (k.183/2). Takie zeznanie jest w oczywisty sposób sprzeczne z dowodem z opinii biegłego z zakresu fotogrametrii, z której wynika, że ogrodzenie to widnieje już na fotografii lotniczej z 24 września 1993 roku. Zeznania te są sprzeczne z pozostałym materiałem także w zakresie ilości pochówków jakie miały miejsce na cmentarzu w S., gdyż uczestnik zeznał, iż do 1985 były 2-3 groby, a z ksiąg parafialnych wynika, że w samym 1983 roku było znacznie więcej pochówków.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił wniosku uczestnika o wyznaczenie terminu do przedłożenia zdjęć grobów, na których widoczne będą daty zgonu pochowanych w nich osób, a to z uwagi na fakt, iż już w momencie składania takiej dokumentacji fotograficznej winna ona być sporządzona w sposób, który umożliwia zapoznanie się z takimi danymi, a po drugie powyższe okoliczności nie miały znaczenia dla wyniku sprawy, a miejsce lokalizacji najwcześniej urządzonych grobów zostało już wykazane za pomocą innych środków dowodowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie mogła zostać uwzględniona, choć część zarzutów uczestnika należało uznać za trafne.

Na wstępie niniejszych rozważań wskazać należy, że w obecnym modelu postępowania odwoławczego, Sąd drugiej instancji jest sądem merytorycznym, który w zakresie zaskarżenia ponownie rozpoznaje sprawę, będąc związany zarzutami naruszenia prawa procesowego, natomiast nie wiążą go zarzuty naruszenia prawa materialnego. W taki też sposób Sąd Okręgowy rozpoznał niniejszą sprawę, uzupełniając m.in. postępowanie dowodowe w zakresie niezbędnym do ustaleniu przebiegu granic według kryteriów określonych w art. 153 k.c.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w apelacji, w ocenie Sądu Okręgowego częściowo należy podzielić zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 233 §1 k.p.c. i uregulowanej w tym przepisie zasady swobodnej oceny dowodów, jak również zarzut dokonania częściowo błędnych ustaleń faktycznych.

Sąd Rejonowy swoje ustalenia oparł m.in. na dowodzie z zeznań świadków J. S., S. C. (2), K. K. (2), T. B. (1) i B. C., uznając je za w pełni wiarygodne z uwagi na ich zgodność, wzajemne się uzupełnianie się, a także brak sprzeczności pomiędzy nimi i pozostałym materiałem dowodowym. Taka ocena całości tych zeznań musi budzić zastrzeżenia,

podobnie jak wywiedzenie na ich podstawie przez Sąd Rejonowy wniosku, że w momencie dokonania pierwszego pochówku istniało już całe ogrodzenie terenu cmentarza. Podnieść należy, że świadkowie ci zeznawali o rozpoczęciu budowy ogrodzenia cmentarza już w 1981 roku (zeznania św. J. S. –k.177/2, K. K. –k.178, T. B.-k.178/2), a taka treść zeznań ich pozostaje w oczywistej sprzeczności z opinią biegłego sądowego z zakresu fotogrametrii A. W., którą Sąd Rejonowy uznał za w pełni wiarygodną. W opinii tej biegły jednoznacznie stwierdził, że na zdjęciach pochodzących z dnia 4 maja 1982 roku nie było śladów budowy ogrodzenia, w szczególności nie były widoczne słupki tego ogrodzenia, które według wymienionych świadków miały już być w 1981 roku. Nadto zeznania te były wzajemnie sprzeczne. Nie można bowiem nie dostrzec, że św. B. C. zeznał, że ogrodzenie cmentarza było od początku dookoła całego terenu, podczas gdy świadkowie K. K. i S. C. zeznali, że w momencie pogrzebu pierwszej osoby w sierpniu 1982 roku (a w rzeczywistości 1.09.1982r.) ogrodzenie nie było jeszcze skończone. Te ostatnie zeznania stanowią równocześnie zaprzeczenie przyjętemu przez Sąd pierwszej instancji domniemaniu, że skoro w sierpniu 1982 roku na cmentarzu została pochowana pierwsza osoba, to już w tym momencie musiał on być w całości ogrodzony. Z powyższych zeznań wynika jednak, że tak nie było, co podważa w całości przyjętą przez Sąd pierwszej instancji datę początkową biegu ewentualnego terminu zasiedzenia.

Powyższe rozważania związane z oceną zeznań wymienionych wyżej świadków nie prowadzą jednocześnie do wniosku, iż zeznania świadków Z. W., K. C. i J. M. co do dokładnej daty powstania ogrodzenia zasługiwały na wiarygodność. Po pierwsze stwierdzić należy, że zeznania świadka J. M. nie zawierają jakichkolwiek istotnych wiadomości odnośnie terenu cmentarza. (k.78). Z kolei pozostali dwaj świadkowie jakkolwiek zeznali, że ogrodzenia nie było jeszcze w 1985 roku, to nie potrafili wyjaśnić dlaczego ten właśnie rok wskazywali w swoich zeznaniach, a nie może budzić wątpliwości, iż data ta mogła mieć znaczenie dla uczestnika Z. G. (1) przy ocenie zgłoszonego przez wnioskodawcę zarzutu zasiedzenia i powiązana była z datą decyzji o pozwoleniu na budowę cmentarza. Należy wskazać, że świadek K. C. w swoich zeznaniach wzajemnie sobie zaprzeczał oświadczając raz, iż nie był na polu uczestnika Z. G. (1) na południe od cmentarza, a w innym miejscu zeznając, że na tym polu jednak był. Zatem ocena tych zeznań jako niewiarygodnych w części odnoszącej się do dokładnej daty powstania cmentarza i daty powstania jego ogrodzenia nie może być uznana za dowolną i naruszającą art. 233 §1 k.p.c., zwłaszcza gdy uwzględnia się, że zeznania te pozostawały w całkowitej sprzeczności z treścią zeznań samego uczestnika, z których wynikało iż ogrodzenie cmentarza nie istniało jeszcze w 2004 roku. Odnośnie oceny tej części zeznań uczestnika Sąd Okręgowy wypowiedział się już powyżej.

Podsumowując ocenę materiału dowodowego opartego na zeznaniach świadków i uczestnika Z. G. (1) należy stwierdzić, że niezależnie od tego czy wynika to z upływu czasu od zdarzeń objętych tymi zeznaniami, czy też z innych powodów, zeznania te nie dawały podstaw do jednoznacznego ustalenia kiedy powstało pełne ogrodzenie cmentarza, jak również kiedy powstało ono w części spornej pomiędzy działkami (...). Zdaniem Sądu Okręgowego jedynym obiektywnym dowodem wskazującym na moment kiedy ogrodzenie to już istniało są zdjęcia lotnicze terenu cmentarza i nieruchomości sąsiednich, a także opinia biegłego z zakresu fotogrametrii. Z dowodów tych wynika, że ogrodzenie to istniało w dacie 24 września 1993 roku, choć jeśli już wówczas istniało to oczywiście musiało powstać wcześniej. Zdaniem Sądu Okręgowego dla przyjęcia ustalonej przez Sąd pierwszej instancji daty, w świetle całokształtu materiału dowodowego, nie jest wystarczające oparcie się jedynie na dacie uwidocznionej na bramie cmentarza. Jakkolwiek z tej daty można wywodzić, iż brama powstała w roku 1982, to jednak z tego faktu, przy treści zeznań świadków S. C. i K. K., a także lokalizacji pierwszych grobów, nie można było opierać domniemania faktycznego (art. 231 k.p.c.), iż już od 1 sierpnia 1982 roku teren cmentarza był ogrodzony dookoła, a wnioskodawca znajdował się w posiadaniu samoistnym nieruchomości w granicach obecnego ogrodzenia.

Za zasadny należy także uznać zarzut pominięcia przez Sąd pierwszej instancji dokumentacji dotyczącej postępowania w przedmiocie wymiany gruntów znajdujących się w aktach księgi wieczystej (...), z których został dopuszczony dowód na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2016 roku. Dokumenty te niewątpliwie miały znaczenie na ustalenia dotyczące przebiegu granicy pomiędzy oboma nieruchomościami. Natomiast nie można się zgodzić z zarzutem dotyczącym nieuwzględnienia dowodu w postaci decyzji z dnia 9 kwietnia 1985 roku o pozwoleniu na budowę cmentarza w S.. Sąd pierwszej instancji odniósł się do tego dowodu, nie kwestionując, iż w tej dacie została wydana przedmiotowa decyzja formalnie zatwierdzająca projekt budowlany cmentarza. Jednak trafnie Sąd ten wskazał, że w dacie jej wydania

faktycznie cmentarz, rozumiany jako miejsce pochówku osób zmarłych, już funkcjonował, skoro były już tam groby. Zauważyć należy, że z umowy o oddanie gruntu w wieczyste użytkowanie z dnia 6 kwietnia 1984 roku wynika, że dz. nr (...) już przed jej zawarciem znajdowała się we władaniu wnioskodawcy, który jak wykazały inne dowody wykorzystywał ją już na cele prowadzenia cmentarza.

Nie można także podzielić zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka A. B. na okoliczność wykazania, że ogrodzenie cmentarza wykracza poza dz. nr (...). Należy zwrócić uwagę, iż uczestnik powołał ten wniosek dowodowy na okoliczności, które wymagają posiadania wiadomości specjalnych, a w tym zakresie właściwym dowodem jest dowód z opinii biegłego, który nie może być zastąpiony przez dowód z zeznań świadków.

Kontynuując niniejsze rozważania należy wskazać, że Sąd Okręgowy rozpoznając niniejszą sprawę w zakresie opisanym na wstępie, a także uwzględniając charakter postępowania nieprocesowego, w którym istotne znaczenie ma zasada oficjalności, uznał za konieczne uzupełnienie postępowania dowodowego na okoliczność ustalenia przebiegu granicy pomiędzy nieruchomościami oznaczonymi jako dz. nr (...) i (...), czego efektem były nowe ustalenia faktyczne poczynione o dowody przeprowadzone przed Sądem drugiej instancji.

Podnieść należy, że przepis art. 153 k.c. nakazuje przy dokonywaniu rozgraniczenia stosować jego podstawy w ściśle określonej kolejności, dając priorytet ustaleniu przebiegu granicy zgodnie ze stanem prawnym nieruchomości. Możliwość dokonania rozgraniczenia według dalszych przesłanek jest możliwa dopiero, gdy nie będzie możliwości ustalenia stanu prawnego. Jak trafnie stwierdził Sąd pierwszej instancji, przebieg granic zgodnie ze stanem prawnym może wynikać z uwzględnienia zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu. Podnieść jednak należy, iż aby można było badać czy doszło do zasiedzenia takiego pasa należy wcześniej ustalić, jaki był przebieg granicy według dotychczasowego stanu prawnego, gdyż tylko wówczas można stwierdzić, czy osoba posiadająca dany pas gruntu spełnia przesłanki określone w art. 172 k.c., w szczególności czy posiadając go czyni zgodnie z przysługującym jej prawem, czy też nie.

Jakkolwiek Sąd pierwszej instancji w sposób prawidłowy wskazał kryteria do ustalenia przebiegu granicy pomiędzy nieruchomościami wynikające z art. 153 k.c., jak również słusznie i trafnie powołał orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika, iż dopóki możliwe jest ustalenie granic na podstawie stanu prawnego, niedopuszczalne jest ustalenie przebiegu granicy na podstawie ostatniego spokojnego stanu posiadania oraz przy uwzględnieniu wszelkich innych okoliczności, to jednak błędnie uznał, iż rozgraniczenie według treści zaskarżonego postanowienia jest zgodne z istniejącym stanem prawnym przedmiotowych nieruchomości, a w szczególności iż przebieg tej granicy jest skutkiem nabycia przez wnioskodawcę w drodze zasiedzenia spornego pasa gruntu w granicach istniejącego ogrodzenia.

Rozważając treść art. 153 k.c. stwierdzić należy, że kryteria rozgraniczenia wymienione w tym przepisie wyłączają się wzajemnie, a także iż w pierwszej kolejności Sąd powinien ustalić przebieg granic zgodnie ze stanem prawnym nieruchomości, a pozostałe kryteria mogą być stosowane tylko wówczas, gdy ustalenie granic według stanu prawnego nie jest możliwe. Przez granice według stanu prawnego należy rozumieć ustalenie linii granicznej według zasięgu prawa własności przysługującego konkretnemu właścicielowi do danej nieruchomości. Zgodnie bowiem z art. 46 k.c. nieruchomością są części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności. Ta odrębność wynika właśnie z granic oddzielających nieruchomość stanowiącą własność jednego podmiotu od nieruchomości, będącej własnością innej osoby lub osób. Granice konkretyzują więc przedmiot prawa własności, wyznaczając zasięg prawa właściciela, uprawnionego w stosunku do swojej rzeczy do czynności mieszczących się w ramach określonych w art. 140 k.c. Prawne granice nieruchomości wynikają z treści czynności prawnych skutkujących nabyciem prawa własności, jak również z innych zdarzeń prawnych, w których zakres faktycznego władztwa nieruchomości określa granice nieruchomości nabytej wskutek wykonywania tego władania (np. nabycie w drodze zasiedzenia, w trybie ustawy z dnia 26.10.1971r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych). W przypadku nabycia prawa własności w drodze czynności prawnej istotne jest również to czy zbywcy przysługiwało prawo własności do nieruchomości w zakresie w jakim prawo to przenosi na nabywcę. Granice nieruchomości przedstawiają mapy sporządzane w tym celu, a także inne dane i dokumenty gromadzone przez organy do właściwości, których należą sprawy z zakresu geodezji i kartografii.

Nie można jednak pominąć, iż nie zawsze celem sporządzania map poszczególnych gruntów było określenie ich stanu prawnego.

Rozważając powyższą problematykę w zakresie istotnym z uwagi na przedmiot niniejszego postępowania należy stwierdzić, że początkowo walor prawny przyznany został granicom nawiązującym do map katastralnych z uwagi na unormowania związane z tworzeniem katastru. Bowiem, gdy tworzone parcele katastralne to następnie była ona ujmowana do odpowiedniego wykazu oznaczonego nazwą miejscowości i indywidualnym nr (whl, lwh). Oznacza to, iż parcela katastralna musiała nawiązywać do stanu własnościowego, skoro była ona następnie wpisywana do odpowiedniego wykazu hipotecznego. Austriacki kataster gruntowy na ziemiach byłej Monarchii A.-W. stanowił patent cesarza F. J. o podatku gruntowym z dnia 23 grudnia 1817 roku. Pomiary katastralne zostały oparte na podstawach matematycznych (sieć triangulacyjna, jednolita skala map) i kartograficznych (odwzorowywanie, podział sekcyny prostokątny). Należy podkreślić, iż w katastrze austriackim istniała pełna zgodność danych o nieruchomości z jej księgą wieczystą. Podstawową jednostką tego systemu była parcela, która musiała stanowić jednolity stan prawny oraz sposób użytkowania. Tak więc, jeżeli na nieruchomości był las i łąka, to użytki te tworzyły dwie parcele, miały swoje numery i powierzchnie wykazywane w katastrze (zob. szerzej: Z. U.: Prawo geodezyjne i kartograficzne – Komentarz, Wyd. G. 1999 r., str. 106-107). Zupełnie inne założenia występowały przy tworzeniu w latach 70 –tych i na przełomie lat 70 – tych oraz 80-tych ewidencji gruntów i wprowadzaniu działek ewidencyjnych. W związku z tym, iż w latach 50 tych XX wieku nawarstwiały się trudności w związku ze starymi katastrami gruntowymi, które w wielu przypadkach były nieaktualne i zdekompletowane, w dniu 2 lutego 1955 roku Rada Państwa wydała dekret o ewidencji gruntów i budynków. Od dnia wejścia w życie tego dekretu, w miejsce terminu „kataster gruntowy” wprowadzono termin „ewidencja gruntów i budynków”. Za podstawowy element ewidencji gruntów przyjęto działkę określoną przez położenie, granice, obszar, rodzaju użytków i klas, osobę władającego i numer. Obecna ewidencja gruntów i budynków, jest w głównej części założona na tych samych zasadach (zob. szerzej: Z. U.: Prawo geodezyjne i kartograficzne – Komentarz, Wyd. G. 1999 r., str. 107).

Reasumując należy stwierdzić, iż w świetle zasad dotyczących tworzenia ewidencji gruntów podstawowe znaczenie miało władanie. Przedmiot (grunt) znajdujący się we władaniu jednej osoby (tych samych osób) stawał się działką ewidencyjną. Zatem działka jest pojęciem prawa geodezyjnego i kartograficznego i oznacza ono obszar gruntu stanowiący podstawową jednostkę geodezyjną, określoną na mapie ewidencyjnej granicami, numerem, powierzchnią, rodzajem użytkowania i klasą gruntu. Pojęcie działki ewidencyjnej powstało w związku z tworzeniem nowej ewidencji gruntów i budynków, przez co stosownie do art. 2 pkt 8 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku prawo geodezyjne i kartograficzne rozumie się system informacyjny zapewniający gromadzenie, aktualizację oraz udostępnianie, w sposób jednolity dla kraju, informacji o gruntach, budynkach i lokalach, ich właścicielach oraz o innych podmiotach władających lub gospodarujących tymi gruntami, budynkami lub lokalami. Co prawda zgodnie z §9 ust.1 rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 roku w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. nr 38 poz. 454) działkę ewidencyjną stanowi ciągle obszar gruntu, położony w granicach jednego obrębu, jednorodny pod względem prawnym, wydzielony z otoczenia za pomocą linii granicznych, tym niemniej do czasu pełnej modernizacji istniejącej ewidencji gruntów zachowują swoją ważność, w zakresie określonym przepisami ustawy, dane ewidencyjne uwidocznione w ewidencji prowadzonej przed wejściem w życie rozporządzenia (§83 w/w rozporządzenia).

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu Okręgowego, dla ustalenia przebiegu granicy według stanu prawnego konieczne było przeanalizowanie podstaw nabycia swoich nieruchomości przez wnioskodawcę i uczestników tego postępowania (uczestnicy bowiem w dwóch różnych księgach wieczystych są ujawnieni jako właściciele tej samej nieruchomości – dz. nr (...)), gdyż w ten sposób możliwym było określenie w jakim zakresie terytorialnym nabywali oni swoje nieruchomości. Stwierdzić należy, iż Sąd pierwszej instancji za pierwotny stan prawny uznawał stan wynikający z dawnego katastru nieruchomości, na co wskazuje m.in. treść postanowienia wydanego na rozprawie w dniu 1 lutego 2016 roku, a także ustalenie jakie dawne parcele katastralne utworzyły dz. nr (...). Powyższe stanowisko było konsekwencją całkowitego pominięcia faktu przeprowadzenia na terenie wsi S. postępowania dotyczącego wymiany gruntów, które wprowadziło nowy stan prawny w zakresie tych nieruchomości. Analiza akt ksiąg wieczystych

prowadzonych aktualnie dla przedmiotowych nieruchomości, jak również akt ksiąg wieczystych prowadzonych dla nieruchomości ich poprzedników prawnych oraz akt postępowania dotyczącego wymiany gruntów, prowadzi do wniosku działka nr (...) odpowiadała dz. nr (...) i części dz. (...) wydzielonych na rzecz Skarbu Państwa w wyniku tego postępowania wymiennego. Zgodnie z ustawą z dnia 24 stycznia 1968 roku o scalaniu i wymianie gruntów (Dz.U. nr 3 poz. 13 z późn. zm.), obowiązującą w dacie przeprowadzenia przedmiotowego postępowania, każdy uczestnik scalenia lub wymiany (właściciel lub samoistny posiadacz gruntów) otrzymuje w zamian za grunty posiadane przed scaleniem lub wymianą, grunty w zasadzie o równej wartości szacunkowej (art. 3 ust. 1 tej ustawy). Natomiast z art. 16 ust.1 ustawy wynikało, że decyzja o zatwierdzeniu projektu scalenia lub wymiany gruntów stanowiła tytuł do ujawnienia nowego stanu własności w księgach wieczystych, przy czym decyzja ta nie przesądzała tytułu własności, co oznaczało że można było na drodze sądowej dowodzić, iż osoba wskazana w orzeczeniu nie była właścicielem wszystkich działek przedscaleniowych lub przed wymianą gruntów, których ekwiwalent stanowi nową nieruchomość, i dlatego prawo własności scalonej lub uzyskanej w drodze wymiany działki należy w całości lub w części do osoby, która była właścicielem w całości lub części działek przed wymianą.

Odnosząc te regulacje do stanu istniejącego w tej sprawie stwierdzić należy, że Skarb Państwa na podstawie ostatecznej decyzji Prezydenta Miasta K. z dnia 15 kwietnia 1977 roku oraz wcześniejszym decyzji i umów na podstawie, których nabył grunty na terenie wsi S. od osób fizycznych, był od tego momentu właścicielem nieruchomości wydzielonej na jego rzecz w wyniku wymiany gruntów, uwzględniając iż przedmiotem tej wymiany były grunty, które wcześniej stanowiły własność państwową, wobec nabycia ich od osób fizycznych. W momencie podziału dz. nr (...) na dz. nr (...) i (...) nie powstały jeszcze dwie odrębne nieruchomości, gdyż obie te działki pozostawały własnością Skarbu Państwa. Za moment takiego podziału można potraktować założenie dla tych nieruchomości odrębnych ksiąg wieczystych, co nastąpiło w dniu 6 marca 1984 roku. Jakkolwiek bowiem na tę datę w dalszym ciągu własność obu tych działek przysługiwała Skarbowi Państwa, ale prowadzenie dla nich dwóch różnych ksiąg wieczystych pozwala traktować je już jako odrębne nieruchomości w znaczeniu wieczystoksięgowym (art. 1 ust.1 i 2 oraz art. 24 ust.1 ustawy z dnia 6.07.1982r. o księgach wieczystych i hipotece, uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21.03.2013r. III CZP 8/13 OSNC 2013/9/108 oraz powołane tam orzecznictwo). Przyjmując ten moment za chwilę powstania nieruchomości stanowiącej dz. nr (...) i nieruchomości dz. nr (...), należy wskazać, że podział dz. nr (...) na dwie nowe działki nastąpił na podstawie mapy podziału dz. nr (...) sporządzonej przez geodetę E. W. w dniu 5 maja 1982 roku lp. ks. rob. (...), wchodzącej w skład operatu wpisanego do ewidencji gruntów pod numerem (...). W tym miejscu dodać należy, że podział dz. nr (...) nie był objęty wymogiem wydania decyzji w tym przedmiocie zgodnie z art. 18 ust.4 ustawy z dnia 6 lipca 1972 roku o terenach budownictwa jednorodzinnego i zagrodowego oraz o podziale nieruchomości w miastach i osiedlach (Dz.U. nr 27 poz. 192 z późn. zm), gdyż grunt ten nie podpadał pod przepisy tej ustawy.

Przedmiotowe nieruchomości powstałe w sposób wskazany wyżej zmieniały następnie swój stan prawnym. W dniu 6 kwietnia 1984 roku działka nr (...) została oddana w wieczyste użytkowanie wnioskodawcy na 99 lat. W przedmiotowej umowie strony wprost odwołały się do dz. nr (...) objętej księgą wieczystą założoną dla tej nieruchomości w dniu 6 marca 1984 roku, należy więc przyjąć, że wnioskodawca nabył wieczyste użytkowanie tej nieruchomości w zakresie w jakim własność tej nieruchomości przysługiwała wcześniej i następnie Skarbowi Państwa. Granica ta nie uległa zmianie także w następnych latach, gdyż jakkolwiek wnioskodawca P. (...) nabyła z dniem 23 maja 1989 roku własność tej nieruchomości z mocy prawa, to nie można uznać, aby nabycie tego prawa nastąpiło w innych granicach niż granice w jakich wnioskodawcy przysługiwał uprzednio tytuł prawny w postaci wieczystego użytkowania. Takie stanowisko uzasadnia m.in. treść wniosku wnioskodawcy z 13 kwietnia 2007 roku o stwierdzenie nabycia własności tej nieruchomości, jak również treść decyzji Wojewody (...) z dnia 15 maja 2007 roku nr SN.VII.ZŁ. (...) -2-12-07. Decyzja ta miała charakter deklaratoryjny i stwierdzała jedynie, że P. (...) nabyła własność nieruchomości, którą wcześniej władała na cele cmentarza wyznaniowego, a którą objęła na podstawie umowy użytkowania wieczystego z dnia 6 kwietnia 1984 roku. Podstawą nabycia tej nieruchomości przez wnioskodawcę był art. 60 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (tj. Dz.U. z 2013 poz. 1169 z późn. zm.), który stanowił, że nieruchomości lub ich części, pozostające w dniu wejścia w życie ustawy we władaniu kościelnych osób prawnych, stają się z mocy prawa ich własnością, jeżeli znajdują się na nich cmentarze lub obiekty

sakralne wraz z budynkami towarzyszącymi. Stan powyższy w zakresie granic tej nieruchomości nie zmienił się do chwili obecnej, a przynajmniej brak na to jakichkolwiek dowodów.

W ocenie Sądu Okręgowego na przebieg granicy prawnej pomiędzy oboma nieruchomościami w zakresie objętym tym postępowaniem nie miały wpływu także zmiany stanu prawnego dotyczące nieruchomości oznaczonej jako dz. nr (...). Nieruchomość to została bowiem zbyta przez Skarb Państwa na rzecz P. Z. i E. Z.. Zdaniem Sądu Okręgowego, brak podstaw do uznania, że osoby fizyczne nabyły tę nieruchomość w innych granicach niż prawo to przysługiwało Skarbowi Państwa, a także aby mogło dojść do nabycia przez te osoby części gruntu Skarbu Państwa, który wcześniej został oddany w wieczyste użytkowanie. Z przyczyn związanych z istotą prawa wieczystego użytkowania umowa takim zakresie nie mogłaby zostać uznana za ważną (art. 232 k.c.). W związku z powyższym na przebieg granicy prawnej nie może mieć wpływu okoliczność założenia dla tej nieruchomości nowej księgi wieczystej nr (...) z wpisem własności na rzecz Skarbu Państwa (bez nawiązania do wcześniej założonej księgi wieczystej nr (...)), a następnie dopiero odłączenie z niej dz. nr (...) do księgi wieczystej założonej dla nabywców P. i E. małżonków Z.. Także nabycie przedmiotowej nieruchomości przez wnioskodawcę na podstawie prawomocnego postanowienia sądu o przysądzeniu własności nie doprowadziło do zmiany przebiegu granicy, gdyż jakkolwiek nabycie to ma charakter pierwotny, to jednak nabywca nabywa własność nieruchomości, objętej sprzedażą licytacyjną w toku egzekucji z nieruchomości, a tą była objęta nieruchomość w granicach w jakich nabyli ją wcześniej dłużnicy egzekwowani.

Uwzględniając te rozważania przyjąć należy, że granica prawna pomiędzy nieruchomością stanowiącą dz. nr (...) i nieruchomością oznaczoną jako dz. nr (...) przebiega wzdłuż linii podziału wyznaczonej na mapie podziału dz. nr (...) sporządzonej przez biegłą E. W. w dniu 5 maja 1982 roku, a wskazaną przez biegłego sądowego J. H. za pomocą punktów 1b-104b-3-4b. W tym miejscu podnieść należy, że za taką granicę nie można uznać granicy wyznaczonej na szkicu połowym tej samej biegłej z dnia 18 kwietnia 1982 roku. W ocenie Sądu Okręgowego, już sama nazwa tego dokumentu nie pozwala uznać go za podstawę wyznaczenia granicy pomiędzy nieruchomościami. (...) bowiem co do zasady ma charakter wstępny i służy za podstawę opracowania ostatecznych materiałów związanych z wykonywaniem danego opracowania geodezyjnego. Zdaniem Sądu Okręgowego jeśli nawet sporządzona na jego podstawie mapa podziału dz. nr (...), która jest końcowym wynikiem prac geodety dotyczącej podziału tej działki, odbiega od szkicu, to nie może to pozbawiać jej cech dokumentu stanowiącego podstawę do ustalenia przebiegu granicy, gdyż to właśnie na tę mapę, a nie na szkic powoływały się strony przy zakładaniu ksiąg wieczystych dla nieruchomości oznaczonej jako dz. nr (...) i nieruchomości odpowiadającej dz. nr (...), a także przy dokonywaniu czynności prawnych dotyczących tych nieruchomości.

W tym miejscu zauważyć należy, iż gdyby za podstawę granicy według stanu prawnego nieruchomości przyjąć stan wynikający z ewidencji gruntów obowiązującej w dniu 20 października 1988 roku oraz w dniu 23 maja 1989 roku, a więc w dacie nabycia nieruchomości oznaczonej jako dz. (...) przez P. i E. małż. Z. oraz w dacie nabycia przez wnioskodawcę z mocy prawa własności nieruchomości stanowiącej dz. nr (...) to granica ta przebiegałaby w znacznej odległości na południe od linii wyznaczonej przez istniejące ogrodzenie, a więc jeszcze bardziej w głąb działki uczestnika Z. G. (1).

Mając na uwadze przedstawioną argumentację należy stwierdzić, iż w ocenie Sądu Okręgowego, uczestnik zasadnie zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 153 k.c., przez błędne wyznaczenie granicy według stanu prawnego, gdyż nie jest nią linia istniejącego ogrodzenia, w szczególności iż uczestnik nie podnosił zarzutu zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu. Powyższe stwierdzenie nie może jednak doprowadzić do zmiany zaskarżonego postanowienia. Należy bowiem podnieść, że w przypadku rozgraniczenia nieruchomości przy uwzględnieniu tych punktów granicznych odpowiadających granicy wyznaczonej zgodnie z mapą podziału dz. nr (...) z 5 maja 1982 roku, granica ta byłaby przesunięta w głąb nieruchomości stanowiącej dz. nr (...), w związku z czym byłoby to orzeczenie na niekorzyść uczestnika Z. G. (1), który jest jedyną osobą apelującą od postanowienia Sądu pierwszej instancji. Taka z kolei zmiana postanowienia Sądu Rejonowego naruszałaby art. 384 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29.01.2008r. IV CSK 432/07, LEX 492176), a zatem nie jest dopuszczalna, co w konsekwencji skutkowało oddaleniem wniesionej apelacji.

Na koniec, jedynie na marginesie przedstawionych wyżej rozważań, należy stwierdzić, iż wobec ustalenia, że wnioskodawca posiadając dz. nr (...) w granicach istniejącego obecnie ogrodzenia cmentarza władał nią w granicach przysługującego mu prawa własności, za trafny należy także uznać zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 172 k.c., gdyż wnioskodawca nie mógł nabyć spornej części gruntu przez zasiedzenie, będąc jego właścicielem. Zarzut naruszenia art. 172 k.c. jest też trafny z tego powodu, że Sąd pierwszej instancji uwzględniając zarzut zasiedzenia nie badał w ogóle stanu prawnego nieruchomości mającej stanowić przedmiot zasiedzenia. Dopiero czynności dowodowe przeprowadzone przez Sąd drugiej instancji doprowadziły do ustalenia, że dz. nr (...) i (...) do 23 maja 1989 roku w przypadku tej pierwszej i 20 października 1988 roku w przypadku drugiej z nich stanowiły własność Skarbu Państwa. W tej sytuacji z uwagi na obowiązywanie w tym okresie art. 177 k.c., do momentu utraty własności przez Skarb Państwa nie mógł rozpocząć bieg termin ich zasiedzenia, w szczególności wobec dz. nr (...). Pierwszym możliwym dniem takiego biegu byłby dzień 20 października 1988 roku kiedy właścicielami tej nieruchomości stały się osoby fizyczne. Jednak dodatkowo wskazać należy, że jeśli wnioskodawca ze swojej dz. nr (...) korzystał wówczas na podstawie umowy wieczystego użytkowania, to brak podstaw do przyjęcia aby w inny sposób mógł traktować część nieruchomości objętą jego zarzutem zasiedzenia. W postępowaniu podnoszono jedynie, że cały obszar cmentarza traktowany był przez wnioskodawcę w sposób jednakowy. Wnioskodawca więc w tym okresie nie mógł być traktowany jako posiadacz samoistny dz. nr (...), lecz jako posiadacz w zakresie prawa wieczystego użytkowania. Dopiero od dnia 23 maja 1989 roku ewentualnie mogłoby być rozważane posiadanie samoistne prowadzące do zasiedzenia, jednak termin z art. 172 k.c. mógłby upłynąć najwcześniej z dniem 23 maja 2019 roku. Brak również byłoby podstaw do przyjęcia dobrej wiary, jeśli władający miał świadomość rodzaju prawa jakie mu przysługiwało do dz. nr (...) i nie traktował w inny sposób gruntu, który według uczestnika Z. G. (1) miał stanowić część dz. nr (...).

Do zasiedzenia nie mogłoby dojść także przy uwzględnieniu art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321 ze zm.). Podnieść należy, że zasiedzenie nieruchomości, będącej w samoistnym posiadaniu osoby niebędącej jej właścicielem, która to nieruchomość przestała być nieruchomością państwową na skutek jej zbycia przed dniem 1 października 1990 r., biegnie od dnia utraty przez tę nieruchomość statusu przedmiotu własności państwowej, jednakże ustawowy termin niezbędny do jej zasiedzenia ulega skróceniu, z mocy art. 10 w/ w ustawy o faktyczny, rzeczywisty czas, w którym nieruchomość była własnością państwową, lecz nie więcej niż o połowę ustawowego terminu wymaganego dla jej zasiedzenia. Oznacza to tylko tyle, że zasiedzenie nieruchomości przez samoistnego jej posiadacza, który uzyskał posiadanie samoistne w złej wierze, może nastąpić najwcześniej w dniu 1 października 2005 r. Nie oznacza to jednak, że wspomniany skutek prawny zawsze nastąpi w dniu 1 października 2005 r., ponieważ prawidłowe określenie dnia zasiedzenia zależy od każdorazowej oceny długości czasu, w którym stan wyłączający zasiedzenie przez wnioskodawców konkretnej nieruchomości istniał w okresie poprzedzającym dzień 1 października 1990 r. Odnosząc te ogólne uwagi do stanu istniejącego w tej sprawie stwierdzić należy, iż jeśli 30 letni termin zasiedzenia liczyć od dnia 23 maja 1989 roku (więc od dnia kiedy nieruchomość w postaci dz. nr (...) już nie była własnością państwową a wnioskodawcę można byłoby uznać za posiadacza samoistnego w rozumieniu art. 336 k.c.), to okres ten mógłby ulec skróceniu jedynie o 1 rok 4 miesiące i 7 dni, a byłby to okres zbyt krótki dla ewentualnego nabycia nieruchomości przez zasiedzenie, gdyż uczestnik swoim wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 31 grudnia 2014 roku doprowadziłby do przerwania biegu terminu zasiedzenia, który skończyłby się z dniem 16 stycznia 2018 roku.

Powyższe dodatkowe rozważania wskazują jedynie na to, że gdyby w granicach cmentarza znalazła się część nieruchomości uczestnika, co według ustaleń Sądu Okręgowego nie miało miejsca, to wnioskodawca nie nabyłby jej prawa własności w drodze zasiedzenia.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, będąc związany zakazem reformationis in peius, z przyczyn podanych wyżej na podstawie art. 385 k.p.c. w związku art. 13 §2 k.p.c. oddalił apelację uczestnika.

Ponieważ interesy wnioskodawcy oraz uczestnika Z. G. (1) były sprzeczne, zaś stanowisko uczestnika nie zostało uwzględnione, za uzasadnione należało uznać obciążenie tego uczestnika kosztami postępowania odwoławczego poniesionymi przez wnioskodawcę, o czym Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 3 sentencji na podstawie art. 520

§3 k.p.c. Zasądzoną od uczestnika kwotę stanowi wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika wnioskodawcy (360zł). Wynagrodzenie powyższe zostało określone na podstawie §5 pkt 2 i §10 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r. poz. 1800 z późn. zm.)

Ponieważ w toku postępowania odwoławczego poniesione zostały wydatki na poczet opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji, które tymczasowo zostały pokryte przez Skarb Państwa, Sąd Okręgowy na podstawie art. 113 w związku art. 83 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał ściągnięcie kwoty 1026,10zł od uczestnika, o czym orzekł w punkcie 2 sentencji.

SSO Ewa Krakowiak SSO Krzysztof Wąsik SSO Grzegorz Buła